

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: III/ 0 0 3 6 1 - 0 / 2020	
Érkezett: 2020 FEBR 18.	
Példány: /	Kezelőiroda:
Melléklet: 7 db	

A [redacted] által képviselt [redacted] I. r. és II. r. felperesnek [redacted] által képviselt [redacted] alperes, a [redacted] (ügyintéző: [redacted]) által képviselt [redacted] I. r. alperesi beavatkozó és a K [redacted] által képviselt [redacted] II. r. alperesi beavatkozó ellen személyiségi jog (egészség, testi épség) megsértésének megállapítása és sérelemdíj megfizetésére kötelezés iránt indult perében a bíróság meghozta a következő

V é g z é s t

A bíróság kezdeményezi, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg a magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 6. § (3) bekezdésének az Alaptörvénnyel (II. cikk) való összhangját, megállapítható-e a törvényi rendelkezés alaptörvény ellenessége.

I n d o k o l á s :

- {1} A kereseti tényállás szerint az I. rendű felperes első ultrahangos vizsgálatára [redacted] napján, majd ezt követően a 12. heti ultrahangos vizsgálatra [redacted] napján, a 18. heti ultrahang vizsgálatra [redacted] napján került sor. Az I. rendű alperes a terhessége 38. hetében, [redacted] napján az alperesi kórházban megszülte gyermekét, kk. [redacted] A kk. gyermek egészségkárosodottan született, miszerint a kk. jobb kezén három sugár, a két hosszú ujjon lágy rész összeköttetésű összenövés volt látható, a hüvelyk ujj külön állt. A jobb alsó végtagon a combcsont az ellenoldallal megegyező hosszúságú, azonban a lábszár disztális harmadában csontos szöglettorés volt észlelhető, a láb komplex fejlődési zavara volt megfigyelhető azzal, hogy a sugarak száma pontosan nem volt meghatározható, a különálló lábujjak nem voltak azonosíthatóak. [redacted] fejlődési rendellenességgel születése folytán rendszeresen gyógykezelési, több alkalommal műtéti ellátásban részesült. A felperesek állítása szerint, amennyiben az I. rendű felperes élhetett volna az önrendelkezés jogával és megszakíthatta volna a terhességet, nem pusztán a gyermek fejlődési rendellenességgel születése folytán felmerült költségek, hanem egy egészséges gyermekkel kapcsolatos költségei sem merültek volna fel, nem terhelték volna őket a kiskorú egészségi állapota miatti lelki terhek.
- {2} A felperesek álláspontja szerint, az alperes nem végezte el megfelelően a szükséges magzati vizsgálatokat, így külön kiemelten a 18. hétre előírt ultrahang vizsgálatot, ezzel az alperes megfosztotta az I. rendű felperest attól a lehetőségtől, hogy a gyermeknél a későbbiekben észlelt, de előadásuk szerint már a 2. ultrahang vizsgálat idején megvolt és megfelelő vizsgálat esetén észlelhető lett volna a végtagfejlődési rendellenesség, amelyre hivatkozva a terhességet megszakíthatta volna.

A felperesek a magzati életvédelméről szóló törvény 12. § (2) és (4) bekezdése alapján előadták, hogy a magzatnál fennálló egészségi okot a genetika tanácsadó, a prenatális diagnosztikai központ, illetve a szakmai illetékes országos intézet által kijelölt kórház, szülészeti-nőgyógyászati osztályai közül bármelyik kettőnek egy-egy szakorvosa egybehangzó véleménnyel állapítja meg, továbbá vélemény eltérés esetén szükséges szakmai felülvizsgálatra jogosultak körét a miniszter rendeletben szabályozza, illetve hogy az egészségi okokat az országos szakintézet, vagy kollégium módszertani útmutatói alapján kell megállapítani előadták, hogy a genetika, teratológiai ártalom diagnosztizálására meghatározott szabályok szerint, a terhességvizsgálás során végzett vizsgálatok eredményeként kerülhet sor. A terhességvizsgálásban végzett genetikai szűrővizsgálatok alapján nem került megállapításra, elhízásra, vagy magas vérnyomásra való hajlam, ellenben a szakma szabályai szerint az UH vizsgálat során a végtagok meglétének, azok egészségének vizsgálatára az ellátó (alperes) köteles.

Mindezek alapján felperesiek álláspontja szerint a jogszabály ad szűkítést a legalább 50 % valószínűségű genetika, teratológiai ártalmak vonatkozásában, mégpedig a tudomány jelenlegi állása szerint, illetve a terhességvizsgálásban végzett vizsgálatok által felismerhető genetikai, teratológiai ártalmakra szűkíti a megszakítás lehetőségét, mely alapján a magzati élet védelméről szóló törvény 6. § (3) bekezdés szerinti hatályos rendelkezése nem parttalan, hanem biztosítja a magzati élet védelmét, illetve az anya önrendelkezési jogát azok egymás fényében történő értékelése mellett.

Álláspontjuk szerint a hatályos szabályozás biztosítja az állam életvédelmi kötelezettsége és az anya önrendelkezési joga közötti arányosságot azzal, hogy a terhesség 12. hetéig erőteljesebben érvényesül az anya önrendelkezési joga, majd fokozatosan kerülnek az érdekek egyensúlyba, míg végül a 20. hét és 1. napon egyértelműen az állam magzati életvédelmi kötelezettsége kap nagyobb hangsúlyt. Ezzel összhangban a felperesek előadták, hogy A magzati életvédelméről szóló törvény 6. § (3) bekezdése nem is nevezi meg az életminőséget alig, vagy egyáltalán nem befolyásoló genetikai, teratológiai ártalmak (eltérések, rendellenességek) "alsó határát", mint a terhességmegszakítás feltételét, ugyanakkor a 12. § (3), (4) bekezdéseiben tulajdonképpen mégis megadja azt a terhességvizsgálás során végzett - többek között genetikai - szűrővizsgálatok irányultsága és korlátai alapján. Mindezek alapján a felperesek álláspontja szerint a jogszabály biztosítja mind az állam életvédelmi kötelezettségének, mind az anya önrendelkezési jogának egymással szembeni érvényesülését, a terhesség eltérő időszakaiban eltérő hangsúllyal azzal, hogy a második trimeszter második felében álláspontjuk szerint szigorúbb feltételeket is támaszt a jogszabály, mint az alperes által hivatkozott nemzetközi szabályok túlnyomó többsége.

- {3} Az alperes és az álláspontjához csatlakozó I. és II. rendű alperesi beavatkozók vitatták, hogy a később felismert (jobb oldali kézüjjak lágy részeket érintő összenövésével is járó (rendellenesség) az Alaptörvénnyel összhangban olyan eltérésnek lett volna minősíthető, amely alapot adhatott volna a 18. héten történő felismerés esetén a terhesség megszakítására. Az alperesi álláspont szerint a genetikai, teratológiai ártalmaknak minősülő elváltozások egy része csak olyan kismértékű rendellenességeket okoz, melyek nem, vagy alig befolyásolják az életminőséget. A magzati élet védelméről szóló törvény minden további szűkítés nélküli szövege alapján bármilyen (és különösen: bármilyen mértékű) genetika, teratológiai ártalomra hivatkozva a terhesség megszakíthatónak minősítése parttalan, az Alaptörvény életvédelmi követelményét, mint szükséges mérlegelési szempontot figyelmen kívül hagyó, illetve azt kiüresítő jogértelmezést és gyakorlatot engedne.

Az alperes a magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 6. § (3) bekezdésére hivatkozva előadta, hogy álláspontja szerint a magzat elváltozásai a 18. héten történő felismerés esetén nem lettek volna olyan genetikai, teratológia ártalomnak minősíthetők, amelyek az Alaptörvénnyel összhangban alapot adhattak volna I. rendű felperes önrendelkezési jogára hivatkozva a terhesség megszakítására. Álláspontja szerint a hivatkozott rendelkezés nincs összhangban az Alaptörvény 2. cikkében foglaltakkal, nem tesz eleget az állam életvédelmi kötelezettsége érvényesítésének, valamint ez és az anya önrendelkezési joga együttes mérlegelési követelményének a perbelihez hasonló kisebb mértékű rendellenességek esetén.

Az alperes hivatkozott az Alkotmánybíróság 64/1991.(XII.17.) AB határozatra, amely szerint a törvényhozó a terhességmegszakítás feltételeinek megállapításakor nem hagyhatja teljesen figyelmen kívül a két legfontosabb szemben álló jog egyikét sem, mérlegelnie kell az anya önrendelkezéshez való jogát is és az élethez való jogból folyó, a magzatra is kiterjedő állami életvédelmi kötelezettséget is. Az alperes hivatkozott továbbá az Alkotmánybíróság 48/1994.(X.21.) AB határozatában foglaltakra is.

A bíróság álláspontja és indítványa:

- {4} Az alperes indítványa szerint az Alaptörvény-ellenesség vizsgálatának hivatkozási alapja az, hogy a magzati élet védelméről szóló törvény külön szűkítés nélkül, bárminemű genetikai, teratológiai ártalom (a többi feltétel szerint: legalább 50%-os megléte, 20. illetve 24. terhességi hétig történő elvégzése) esetén megengedi a terhesség megszakítását. A törvény által használt "ártalom" kifejezésnek az emberek genetikai állománya által kialakított természetes sokféleségével való "alsó" határvonala nem tisztázott: a törvény nyelvtani-logikai értelmezése alapján bármely, egészségi szempontból bármilyen mértékben negatív genetikai eltérés legalább 50%-os biztonsággal való megléte alapot adhatna az adott időszakban történő terhességmegszakításra. Ez a korlátlan lehetőség azonban elrugaszkodik a vélhető eredeti jogalkotási szándéktól, amely a terhesség adott szakaszában (túl a 12. héten, ameddig más, kevésbé szigorúbb feltételek érvényesülnek) csak olyan esetre korlátozná a terhesség megszakításának lehetőségét, amikor az egyénre és környezetére, elsősorban is az anyára, az élet védelmének érdekében összevethető mértékű ellenérdeket képviselő terheket hárító megszületés és élet lenne lehetséges.

A terhességmegszakítás feltételeinek szabályozásakor az életvédelmi kötelezettség és az anya önrendelkezési joga közötti arányosságot meg kell tartani.

A vitatott rendelkezés az időkorláttal, illetőleg az ártalom elvárt valószínűségének meghatározásával, ennek szellemében szab határokat a terhességmegszakítás lehetőségének.

Alperesi álláspont szerint – mellyel a bíróság egyetértett - azonban elmulasztja az utóbbi években, évtizedekben egyre nagyobb tömegben azonosítható, rendkívül szerteágazó jellegű és súlyosságú, esetenként az életminőséget alig, vagy egyáltalán nem befolyásoló genetikai, teratológiai ártalmak (eltérések, rendellenességek) "alsó határát" meghatározni a terhességmegszakítás feltételeként. Alperesi álláspont szerint akkor volna az Alaptörvényből is következő, az életvédelmi kötelezettség arányos érvényesítése követelményének kielégítő a szabályozás, ha az kizárólag az életet jelentős mértékben elnehezítő genetikai, teratológiai ártalmakra korlátozná a terhességmegszakítás vizsgált rendelkezésben megjelenő lehetőségét.

Mindezekre figyelemmel az alperes az Alkotmánybíróság állásfoglalása iránti indítványában összegezte, hogy a perbeli ügy szempontjából az indítványa releváns, miután az alperes a kereseti tényállásban szereplő perbeli magzat adott időszakban - a kereseti kérelemben foglaltak szerint - megvolt rendellenességeit nem tartja az Alaptörvénnyel összhangban terhesség megszakítási okként figyelembe vehetőnek.

Ezért az Alkotmánybíróság törvényi rendelkezéssel kapcsolatos állásfoglalása érdemben kihathat az ügyben kialakítandó, a magzati élet védelméről szóló törvény 6. § (3) bekezdésében foglaltak szükségszerűen figyelembe vevő bírói mérlegelés kereteire, ekként kihathat az ügy érdemi kimenetelére.

A perben alkalmazandó jogszabályok:

- {5} Magyarország Alaptörvénye 2. cikke, mely szerint: „az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg”.

A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 6. § (3) bekezdése, mely szerint a terhesség a 20. hetéig - a diagnosztikus eljárás elhúzódása esetén 24. hetéig - szakítható meg, ha a magzat genetikai, teratológiai ártalmának valószínűsége az 50%-ot eléri.

- {6} A bíróságnak a kereset elbírálása során azt kell vizsgálnia, hogy a kereseti állítás szerint azzal, hogy az alperes az I. rendű felperes 18. heti ultrahangos vizsgálatánál nem észlelte, hogy a megszületendő gyermeke genetikai, teratológiai ártalomban szenved, ezáltal nem gyakorolhatta az I. r. felperes az önrendelkezési jogát, mellyel szemben az alperesi vitatása értelmében, miszerint ez alapot adhatna a kereset megalapozottságához - igazságügyi orvosszakértő bevonását követően - a bíróságnak állást foglalnia.

A bíróság mérlegelésének azonban előkérdése - az alperes indítványával és álláspontjával egyetértve - az Alkotmánybíróságnak az indítvány körében elfoglalt állásfoglalását követően kerülhet sor. A perben alkalmazandó a magzati élet védelméről szóló törvény 6. § (3) bekezdésében írt rendelkezés és az Alaptörvény 2. cikkének rendelkezése egymással összhangban van-e, avagy megállapítható a jogszabály, illetőleg a jogszabályi rendelkezés Alaptörvény-ellenessége.

- {7} Mindezekre tekintettel a bíróság a Pp. 126. § (1) bekezdésének b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnak az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. §-ában szabályozott, bírói kezdeményezésre történő egyedi normakontroll iránti eljárását kezdeményezte - figyelemmel a Pp. 131. §-ában foglaltakra - egyidejűleg a Pp. 126. § (1) b) pontjában foglaltakra tekintettel az eljárás felfüggesztéséről rendelkezett.

Budapest, 2020. január 23.

Dr. Horváth Zsolt
törvényszéki bíró